

Iz mladega sveta.

(Napisal Márijan)

(Konec.)

III.

Ze v soboto večer so bili postavili v gozdičku za šolo več dolgih miz in klopi, v ozadju med tremi vitkimi smrekami pa so bili napravili oder. Na srednjo smreko so obesili podobo priprošnjika mladine, sv. Alojzija, in so jo okrasili z venci in zastavami.

Lepo je bilo pogledati prostor. Kos, ki je žvižgal v vrhu zelene bukve, si je gotovo želel: „Da bi le ostalo vedno tako!“ Potok, ki hiti v dol med žametavim mahom, je mrmral: „Kdo si upa hoditi v moj raj?“ Gozd je pa pritajeno šumel, in smreke so se pripogibale drugakdrugi in so šepetale: „Jutri bo prišel mladi svet, da se bo veselil v naši senci.“

Gospod učitelj, ki so nadzirali delo, so se nazadnje zadovoljno nasmehljali in so odšli domov. Ugajalo jim je . . .

V nedeljo popoldne pa je bilo v gozdičku vse živo kakor v ulnjaku. Učenci so bili prikorakali v dolgi vrsti. Spredej je nosil Kostanjevčev Ivan šolsko zastavo. Bil je namreč največji, obenem pa tudi najpridnejši. Ponosno se je postavil pred oder in je stal z zastavo, dokler mu je niso gospod učitelj odvzeli in jo obesili na primerno mesto.

Ljudje so prihajali z radovednostjo na obrazih, in gozdiček se je vedno bolj polnil. Prihajali so pa največ zato, ker so jih bili gospod učitelj povabili. Hoteli so vsem skupaj dati nekaj navodil, kako naj vzgajajo otroke in kolikega pomena je šola za izobrazbo mladine. V dolgem govoru so jih poučili o vsem potrebnem, in ljudje so prikimali: „Res je!“

Potem je nastopil mladi svet. Vrstile so se pesmi in deklamacije. Vse je šlo gladko, in ljudje so pri vsaki točki prikimali: „Lepo je, lepo . . . Mi nismo bili tako srečni. Boga naj zahvalijo, da hodijo v šolo.“

Ob koncu so prišli tudi gospod župnik. Slišali so samo nekaj točk. Nasmejali so se in rekli: „Kdo bi si bil mislil. Dobro, dobro, otroci moji!“

Poredneži so imeli zopet svojo gručo. Nekateri so stali okrog malega soda, iz katerega je točila postarna ženska vino, drugi so posedali po mehkem mahu in gledali boječe okrog sebe. Bilo jih je menda sram. Govorili niso mnogo, ker ni bil njihov dan. Saj so bili pa sicer drugačni, če so bili sami.

Gospod župnik so pristopili k njim.

„Kaj pa ste vi tako tihi? He, he, saj je veselica,“ so jim rekli.

Oni so pa gledali v tla, odgovorili pa niso nobene. Bali so se gosпода. Pa gospod župnik so bili dober mož. Vrbnikovega Mihca so prijeli malce za glavo in mu zrahljali lase. Mihcu se je menda dobro zdelo, in jim je za hip boječe pogledal v oči.

„Ali si kaj nastopil?“

„Nič.“

„Zakaj pa ne? Kaj nisi priden?“

Za Mihca je bilo to hudo in težko vprašanje. Če bi bil rekel, da je, bi se bil zlagal; če bi bil rekel, da ni, bi ga bili morda gospod župnik pokarali. Zato je molčal, vrtel pri kamižoli zadnji gumb in gledal v tla.

„Ali nisi priden?“ so ponovili gospod župnik. Radi bi bili vedeli, kaj bo odgovoril, ker v šoli ga niso imeli zaznamovanega med najpridnejšimi. Zato so se malo pošalili.

Mihcu je udarila v lice rdečica. Oh, rajši bi bil ostal doma, ko bi bil vedel, da bodo prišle nad njegovo glavico take težave. Pa kaj je hotel? Odkimal je, pa pogledal zopet gospodu v oči.

Gospodu župniku se je to dobro zdelo. Rekli so mu: „No, odslej se poboljšaj pa uči se rad. Bo že, bo že!“

Mihec se je odahnil. Da le ni bilo nič hudega. „Oj, z nami bo ravno taka, če ne še hujša“, so si mislili drugi. Izpogledali so se s plašnimi očmi in molčali. Gospod župnik so se obrnili od njih, odšli med ljudmi in govorili s tem ali onim. Hej, to je bilo za trde glavice! Gotovo se jim je zdelo več vredno, kakor vsa druga veselica. Klepetali so in se dobrovoljno smejali, le Vrbnikov Mihec ni mogel priti do besede. Še ves se je tresel.

Zabava se je razvila in šumelo je kakor v panju. Otrokom je posebno dišala sladka potica. Oj, doma niso imeli nikdar take. Tudi dišeča pečenka jim je šla v slast; za priboljšek pa so bile debele vipavske črešnje. Kdo bi si bil mislil, da bo tako!

Nekateri so mislili, da so v malih nebesih, in tupatam je kdo rekel: „Da bi bilo v nebesih tako, pa bi bil zadovoljen.“ Kdo drugi ga je pa zopet zavrnil:

„Oh, veš, da bo! Kako si čuden.“ In pričkali so se skoro tako na glas, da so jih gotovo slišali angelci v nebesa. Hoje in smreke so sicer zakrivale s svojimi vejami, da se ne bi slišalo, a otroci so precej vpili; angelci imajo pa tudi dober sluh. No, mislim, da jim niso kaj mnogo zamerili.

Dečki so pričeli z igrami, nekaj deklic se je pa stopilo v krog in so pele. Mogoče je bil ravno oni širokoustni kos, ki si je prejšnji večer želel: „O da bi bilo vedno tako!“ in jih je poslušal. Gledal je dol z vrha zelene bukve, pa morda se mu ni nič kaj dobro zdelo, Vsaj videti je bilo tako. Zadnji ni hotel biti. Zakrožil je tudi on nekaj prav krepkih, češ: „Tudi jaz znam.“ Potem je pa zletel gor v gozd, odkoder je še dolgo poslušal mlade in ubrane glasove. Nazadnje je priznal: „E, jaz ne znam tako.“

Za Križnim vrhom se je nagibalo solnce k zatonu, a mladi svet se je še veselil. Zabave kar ni bilo konec. Zato so hoteli gospod župnik mladino za slovo še z nečim presenetiti. Iz žepa so izvlekli dva bela zavitka in ju položili na mizo. „Kdo je najbolj priden?“ so zaklicali.

„Jaz, jaz“, so vpili otroci vseprek. Pridni so hoteli biti vsi, in tudi poredneži niso zaostajali. Vsi so molili roke v zrak in vpili drug čez drugega.

„Torej vsi ste pridni“, so rekli dobrodušno gospod župnik. „Ne vem, če pa govorite vsi resnico.“

„Smo, smo“, so klicali spet otroci.

Kaj so hoteli gospod župnik? Odvili so papir in razdelili sladkih bonbončkov kar po vrsti vsem. Vsakdo se je tiščal naprej, in mrgoleli so okrog gospoda župnika kakor mravlje. Precej časa je minilo, da so vse odpravili.

Nazadnje sta pa rekla oba, gospod župnik in gospod učitelj: „Otroci, dovolj bo! Se bomo pa razšli. Če boste pridni, bomo pa drugo leto zopet napravili tako slavnost. Vesele počitnice vsem skupaj!“

Med mladim svetom je bilo zopet vrvenja! Vsakdo bi bil še rad ostal. Toda vsakega veselja je enkrat konec, in tukaj ga je moralo biti tudi. Začeli so se razhajati.

Gospoda sta se zadovoljno nasmehljala in rekla: „Oh, ta mladi svet, ta mladi svet! Blagor mu!“

Martinova Francka se je pa še o pravem času nečesa spomnila. Stopila je h gospodu župniku.

„Gospod župnik, prosim, če imate kako podobico“, je rekla jecljaje. Bala se jih je.

„Kaj ti bo, dete?“

„Martinova Manica je bolna in bi ji jo rada nesla. Revica ni mogla priti, pa bi bila tako rada.“

„Bolna? . . . Pridna deklica je. Nâ, nesi ji jo in jo pozdravi!“ Dali so ji najlepšo podobico, ki so jo imeli v molitveniku.

„Pa pridna bodi“, so klicali za njo dobri gospod.

Francka je odhitela za drugimi in šepetala: „Ej, to bo Manica vesela gospodove podobice.“

Zadnji solnčni žarki so gledali izza Križnega vrha. Po cesti se je dvigal prah, po travnikih pa so cvrčali murni, kakor bi tožili za zašlim solncem. Na zemljo je padal tihi mrak . . .

IV.

Proti večeru se je Manica prebudila. Skoro cel dan je ležala v nekaki omotici. Plašno se je ozrla po sobi. Nikogar ni bilo. Mati so lupili v veži kronpir za večerjo, in žalost jim je težila srce.

„Mati, vode! Žejna sem“, je zaklicala bolnica s slabim glasom.

Mati je niso dobro razumeli. Stopili so v sobo in so jo vprašali še enkrat:

„Kaj hočeš, golobček moj?“

„Žejna sem! Malo vode bi rada.“

Prinesli so ji kupico mleka. Vode ni smela piti. Izpila je mleko z željnim požirkom in je zopet legla.

„Ali je Francka že prišla?“

„Mislim, da še ne, dete moje. Obiskala bi te gotovo. Saj ti je obljubila.“

„Oh, komaj je čakam.“

Obračala se je po postelji. Mučila jo je silna vročina. Na čelu so se ji prikazovale potne kaplje, in sapa ji je bila težka. Skozi zastor na oknu so pogledali zadnji žarki potapljačnega se solnca, malce zatrepetali so in se zopet skrili. Žal jim je bilo tega mladege življenja.

Mati so gledali na posteljo k bolnici in so se zamislili. Kakor angelček je ležala pred njimi Manica. V srcu se jim je dvignil plamen materinske ljubezni in zaplapolal je visoko, visoko. Kdo bi ga bil mogel ugasiti v tem hipu? Vzdihnil so, in po obrazu jim je zdrknila velika solza...

Manica je bila obrnjena v steno in ni zapazila materine bridkosti. Obrnila se je in lahko je vprašala:

„Mamica, kaj pa, če umrjem?“ ...

Mati so molčali in so zaihteli. Dobro so razumeli vprašanje Maničino. Svoje žalosti niso mogli prikriti. Zakrili so si z rokami obraz in so glasneje zaihteli. „Dete moje, dete moje!“

V sobo je stopila Francka. Smeh in radost sta ji igrala na obrazu.

Izginila sta pa, ko so njene oči zazrle v sobi le žalost in potrtost.

Prek Maničinih usten je šel grenak nasmehljaj. V njem je bila izražena vsa bol mladega življenja. Spremljalo ga je težko ihtenje.

„Gospod župnik so ti poslali tole podobico, Manica, in te pozdravljajo.“

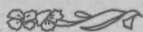
Dala ji je podobico. Bolnica jo je pogledala, pritisnila rahlo na usta, in preko njih je šel zopet oni žalostni nasmehljaj...

* * *

Čez dva dni pa se je proti večeru oglasil gori na griču mali zvon. Prišli so z Bogom k Martinovi Manici...

Zadrhtel je gozd, zadrhtelo je polje. „Mlado življenje se bo ločilo od nas.“ In šlo je čez polje, šepetali so si klasi in se klanjali drugdrugemu: „Nedolžnost gre, nedolžnost gre z zemlje!“

In priplul je iz jasnih višin angel miru in je popeljal Maničino dušico v večno radost. Angelci so prihiteli k njej in jo pozdravljali: „Zdrava nam bodi, zdrava!“

Žanjice.

Me vesele smo žanjice
Malo zdaj nas vidi vas,
Zunaj v polju se potimo,
Kjer se ziblje žitni klas.

Pesem radostna odmeva
Sredi vročega poljá,
Toda v slutnjah težkih, težkih
V vetru klasje šepetá.

Morda slutí, da se bliža
Smrt z neusmiljeno rokó,
In da skoro srp k slovesu
Mu zapel, zazvenel bo?

Taras Vasiljev

